

TEREKE KAVRAMI

Dr. Öğr. Üyesi Murat ORUÇ

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Öz

Kanun koyucu, mirasçılara intikal eden hukuki ilişkiler bütünü için Türk Medenî Kanunu'nun bazı hükümlerinde malvarlığı terimini, bazı hükümlerinde ise tereke terimini kullanarak, malvarlığı ve tereke terimlerinin birbir örtüşüğünü kabul etmiştir. İntikal kabiliyetine sahip malvarlığı değerlerinin terekenin önemli bir bölümünü oluşturduğu hakikat olmakla birlikte, malvarlığı ve tereke terimlerinin aynı kavramları karşıladıkları söylenemez. Zira malvarlığında bulunan hak ve yükümlülüklerin tamamı değil; ancak intikal kabiliyetine sahip olanlar mirasçılara geçer. Öte yandan mirasçılara intikal eden hukuki ilişkiler, mirasbırakanın malvarlığı ile de sınırlı değildir. Gerçekten, mirasbırakanın malvarlığında bulunmadığı hâlde terekede yer alan ve böylelikle mirasçılara intikal eden hukuki ilişkiler de söz konusudur. İşte bu sebeplerle, tereke kavramının, malvarlığı kavramından ayırt edilerek ele alınmasında zaruret bulunmaktadır. Çalışmada bu zaruret hareket noktası olarak kabul edilmiş ve hangi hukuki ilişkilerin tereke kavramına dâhil olduğu, hangilerinin ise kapsam dışında kaldığı, öğreti ve yargı kararları ışığında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ölüm, Miras, Malvarlığı, İntikal Kabiliyeti, Külli Halefiyet

Giriş

Tebliğimizde, miras hukukunun temel konularından birisi olan tereke kavramını ele alacağız. Öncelikle kavramı ifade etmek için kullanılan terimlerin etimolojik tahlilini yapacağız. Tereke terimi ile kavramı ifade etmek için kullanılan diğer terimleri mukayese ettikten sonra, tanım denemesine girişeceğiz. Kapsam başlığı altında sırasıyla, malvarlığında bulunan fakat terekede yer almayan hukuki statüleri, hem malvarlığında hem de terekede yer alan hukuki statüleri, malvarlığında yer almayıp terekede yer alan hukuki statüleri ve nihayet ölüm sebebiyle doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğan hukuki statüleri inceleyeceğiz. Tebliğimizi, çalışmanın genelinde ulaştığımız sonuçları sıralayarak bitireceğiz.

5. Uluslararası Hukuk Sempozyumu 25-26-27 Ekim 2018

The 5th International Symposium on Law 25-26-27 October

İSTANBUL

I. Terim

“Terk” kökünden türeyen “tereke” kelimesi, terk edilen, geride bırakılan anlamlarına gelmektedir¹. Tereke kelimesinin halk arasındaki bir yanlış kullanım olduğu; kelimenin doğru ifade ediliş şeklinin “terike” olduğu hususunda ittifak bulunmaktadır². Bununla birlikte, “*galat-ı meşhur, lügat-ı fasihten evlâdır*” prensibi uyarınca, “tereke” kelimesini kullanmak daha doğru bir yaklaşım olacaktır³.

Tereke yerine “metrûke”⁴ ve “muhallefat”⁵ kelimeleri de kullanılmıştır. Bu kelimelerin oldukça eskimiş olması ve mevzuatımızda da kendilerine yer bulamamaları karşısında, bu terimler kavramı ifade etmek bakımından uygun seçenekler arasında değildir.

Dilde arılaşma hareketi neticesinde, Arapça kökenli tereke kelimesi yerine “bırakı” ve “kalıt” gibi⁶ Türkçe kelimeler önerilmişse de, bu kelimeler hukuk dilimize yerleşmemiştir.

743 sayılı Türk Kanunu Medenîsi’ni tetkik ettiğimizde, kavramın “tereke” (eMK m.444/I), “miras” (eMK m.444/II) ve “mal” (eMK m.518) gibi terimlerle ifade edildiğini görmekteyiz. Mehaz İsviçre Medeni Kanunu’nda da, benzer bir yaklaşımın olduğunu burada belirtelim. Gerçekten de, kavramı ifade etmek için bazen tereke anlamına gelen “*Nachlass*” (ZGB Art.473/II), bazen miras anlamına gelen “*Erbschaft*” (ZGB Art.462), bazen de malvarlığı anlamına gelen “*Vermögen*” (ZGB Art.538) terimleri kullanılmıştır.

Terminoloji karmaşasının farkında olan Türk kanun koyucusu, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hazırlanırken sorunu çözmek için girişimde bulunmuş ve kavramı ifade için çoğunlukla “tereke”, bazen de “miras” terimini kullanmıştır⁷; fakat nadir de olsa “malvarlığı” terimini kullanmaktan

¹ Esat Şener, Açıklamalı-Madde Atıflı Hukuk Sözlüğü, Ankara-2001.

² Türk Hukuk Lûgatı, Ankara-1991; Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul-1971.

³ Hüseyin Hatemi, Miras Hukuku, İstanbul-2014, § 1 N. 37.

⁴ Türk Hukuk Lûgatı, Ankara-1991.

⁵ Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü.

⁶ Hüseyin Özcan, Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü, Ankara-1980.

⁷ 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu Genel Gereke s 4: “Tasarıda kullanılan kavram, deyim ve terimler olarak bulunduğu ölçüde anlaşılmış ve Tasarının tümünde “terim birliği”nin sağlanmasına büyük çaba harcanmıştır. Bir çok kavram, deyim ve terim günümüzde yerleşmiş olan yeni karşılıkları ile değiştirilmiştir. Ancak, bütün uğraşılara karşın bazı kavram, deyim ve terimlere uygun arı Türkçe karşılık bulunamamış, bunları aynen kullanmak zorunda kalınmıştır.” Bu açıklamaların hemen devamında ise, aynen korunmak zorunda kalınan terimlere örnek olarak “tereke” ve “miras” kelimeleri verilmektedir. Genel gerekçede, konuyla

vazgeçmemiştir⁸. Nitekim “*Miras, malvarlığının tamamı için mirasbırakanın yerleşim yerinde açılır*” diyen MK m.576 (eMK m.518; ZGB Art.538) düzenlemesindeki “malvarlığı” terimi, kavramı ifade etmek için kullanılmıştır. Aynı şekilde MK m.514, 527 ve 572 hükümlerinde geçen malvarlığı kelimesi de, tereke terimi yerine kullanılmıştır⁹.

MK m.241’de ise, “*borçlu eşin malvarlığı veya terekesi*” denilmek suretiyle, bu iki teriminin farklı kavramları karşıladığı açıkça ortaya koyulmuştur. Buradan hareketle, kişinin ölümünden önceki özel hukuk ilişkileri için “malvarlığı”, ölümünden sonraki özel hukuk ilişkileri için ise, “tereke” teriminin kullanılmasının doğru olacağını söyleyebiliriz.

Konuşma dilinde, yargı kararlarında ve öğretilerde, “tereke” yerine “miras” kelimesinin de kullanıldığını görmekteyiz. Türk Medenî Kanunu’nda da, miras kelimesinin, tereke yerine kullanıldığı birçok hükme rastlamak mümkündür (Örn. MK m.575). Miras terimi, kavramı ifade etme bakımından yanlış olmamakla birlikte, tereke terimine nazaran daha dar bir anlama işaret eder. Zira Arapça miras kelimesi, “irs” kökünden gelir ve bu yönüyle, kelimedeki “bırakı” değil, “kalıt” anlamı daha baskındır¹⁰. Mirasbırakanın, mirasçı atayarak ve/veya musaleh belirleyerek, soybağı bulunmayan kişileri de hak sahibi yapabilmesi karşısında, incelememizde miras (kalıt – *Erbschaft – heritage*) terimini değil, tereke (bırakı – *Nachlass – succession*) terimini kullanacağız.

II. Tanım

Öğreti ve yargı kararlarındaki tereke tanımlarının hepsine burada yer vermek mümkün olmadığı gibi böyle bir yaklaşım tebliğin amacına da aykırı olur. Dolayısıyla, üzerinde en çok ittifak olan tanımlara yer vermekle yetiniyoruz:

“*Mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara geçen özel hukuk ilişkilerinin tümüne tereke adı verilir.*”

11

ilgili daha ayrıntılı açıklamalara ve örneklere yer verilmektedir. Kanun’un genel gerekçesi için bkz. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 21, Yasama Yılı: 4, C. 73, 11. Birleşim, 24.10.2001.

⁸ Bu bakımdan, kanun koyucunun “terim birliğinin sağlanması” hedefine tam olarak ulaşılabilirdiğini söylemek ne yazık ki mümkün değildir.

⁹ Alman Medeni Kanunu’nda da, benzer bir terminoloji sorunu söz konusudur. Konuyla ilgili olarak bkz. Halil Akkanat, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, İstanbul-2004, s. 79, dpn. 10.

¹⁰ Hatemi, § 1 N. 37.

¹¹ Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, İstanbul-1987, s. 31.

“Tereke ile ölen kimsenin malvarlığı yani mallarının, hak, alacak ve borçlarının bütünü anlaşılır”¹²

“Miras hukukunun temel kavramlarından biri olan tereke, ölen bir kimsenin mal, hak, alacak ve borçlarının tümünü ifade etmektedir.”¹³

İyi bir tanımın “*efradını cami, ağyarını mani*” prensibi uyarınca verilebileceğini düşündüğümüz için, öncelikle tereke kavramına dâhil olan ve olmayan unsurları belirleyeceğiz ve buna müteakip bir tanım denemesine girişeceğiz:

İlk olarak, tereke kavramının özel hukuk ilişkileri ile sınırlı olduğunu; kamu hukuku kaynaklı statülerin kavramın dışında kaldığını belirtelim. Bu nedenle, meclis üyelikleri ya da idari görevler gibi kamu hukukundan doğan kişisel statüler, intikal kabiliyetine sahip değildirler ve tereke kavramı içerisinde yer almazlar¹⁴. Öte yandan, dul ve yetimlere bağlanan aylıklar ile veraset ve intikal vergileri, mirasbırakanın ölümü sebebiyle ortaya çıkan hukuki statüler olmakla birlikte, doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğarlar ve bu nedenle tereke kavramının sınırlarının dışında kalırlar.

İkinci olarak, kişilik ölümle sona ereceğinden, kişivarlığı hakları da terekede yer almazlar. Bir kişinin, eş, vasi veya yasal danışman sıfatıyla sahip olduğu hukuki statüler, ölümle sona ererler ve mirasçılara intikal etmezler¹⁵. Kişiyi sıkı surette bağlı hak kategorisinde yer alan dernek üyeliği bakımından da durum böyledir¹⁶. Bununla birlikte, mirasbırakanın kişivarlığı haklarına ilişkin bazı uyumsuzluklarda mirasçılarının taraf olabilmesi -örneğin açılmış boşanma davasını devam ettirebilme-, ölüm sebebiyle doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğarlar ve terekede yer almazlar¹⁷.

Üçüncü olarak, tereke kavramı malvarlığıyla da sınırlandırılmaz. Aşağıda ayrıntılı olarak görüleceği üzere, tereke ve malvarlığı birbirlerinden oldukça farklı kavramlardır. Her şeyden önce, malvarlığında bulunan tüm değerler terekede yer almazlar; ancak intikal kabiliyetine sahip malvarlığı hakları terekede de bulunur. Öte yandan, malvarlığında bulunmamasına rağmen

¹² Zahit İmre / Hasan Erman, Miras Hukuku, İstanbul-2015, s. 10.

¹³ Yarg. İçt. Bir. K, 11.11.1994, K. 4/4. Yayınlandığı yer için bkz. RG, 02.01.1995, S. 22159.

¹⁴ Ali Naim İnan / Şeref Ertaş / Hakan Albaş, İnan Türk Medeni Hukuku – Miras Hukuku, Ankara-2015, s. 54.

¹⁵ Kocayusufpaşaoğlu, s. 35.

¹⁶ B. İlky Engin, Dernek Üyeliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi, İstanbul-1995, s. 61.

¹⁷ Bkz. aş. III D 3 a.

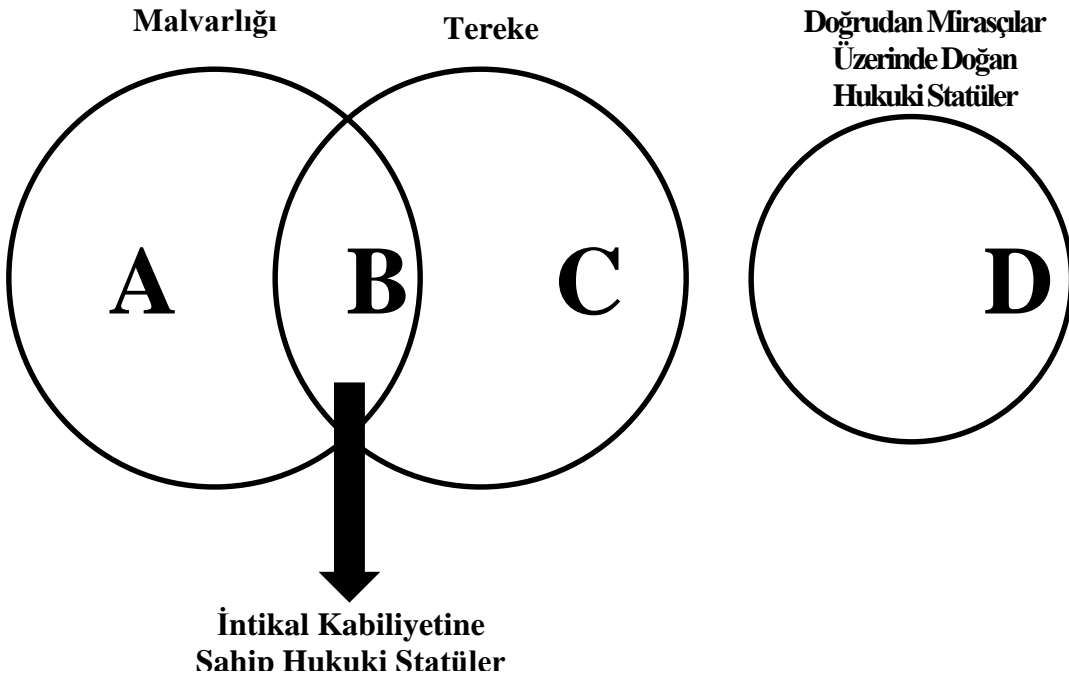

terekede yer alan hukuki statüler de mevcuttur. Başka bir ifadeyle, tereke, yalnızca mirasçılara intikal eden malvarlığı değerlerinden de oluşmaz¹⁸.

Buraya kadar olan açıklama ve değerlendirmelerimizi göz önünde bulundurarak “tereke” kavramını şu şekilde tanımlamanın mümkün olduğunu düşünüyoruz: Mirasbırakanın ölümü ile mirasçılarının bir kül halinde iktisap ettikleri özel hukuk ilişkilerinin tümüne tereke denir.

III. Kapsam

Tereke kavramına dâhil olan ve olmayan unsurları belirlerken, bütün malvarlığı değerlerinin terekede yer almadığını (A); ancak intikal kabiliyetine sahip malvarlığı değerlerinin terekede de bulunabileceğini (B); bazı hukuki statülerin malvarlığında bulunmamasına rağmen terekede yer aldığını (C); bazı hukuki statülerin ise, ölüm sebebiyle doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğduğunu (D) ifade etmiştik. Bu tespitler neticesinde ortaya çıkan durumu, bir şekilde izah etmenin mümkün olduğunu düşünüyoruz:

¹⁸ Bkz. aş. III C.

A. Malvarlığında Bulunup Terekede Bulunmayan Hukuki Statüler

Malvarlığındaki tüm hukuki statülerin değil, yalnızca intikal kabiliyeti olanlarının terekede yer alabileceğini biraz evvel ifade ettik. Şimdi, intikal kabiliyetine sahip olmadığı için mirasbırakanın malvarlığında bulunmasına rağmen terekesinde yer almayan bu statüleri inceleyeceğiz.

1. Kişisel İrtifaklar

Eşya hukuku alanındaki hukuki statüler kural olarak intikale elverişli olmakla birlikte, kişisel irtifak hakları bu kurala önemli bir istisna teşkil eder. Zira intifa (MK m.797/I) ve oturma (MK m.823/II) hakkı, hak sahibinin ölümü ile sona erer. İntikal kabiliyetine sahip olmayan bu haklar, mirasbırakanın malvarlığında olmalarına rağmen terekesinde yer almazlar.

Düzensiz kişisel irtifak haklarından olan üst hakkı (MK m.826/II) ve kaynak hakkı (MK m.837/II), kural olarak intikale elverişlidir ve aksi kararlaştırılmadıkça mirasbırakanın terekesinde yer alır. Bunların dışındaki düzensiz kişisel irtifaklar ise, kural olarak devredilemez ve mirasçıya geçmez. Ancak taraflar kuralın aksini kararlaştırarak, bu irtifak haklarının da mirasçılara intikal edeceğini düzenleyebilirler (MK m.838/II).

2. Manevi Tazminat Talebi (MK m.25/IV)

Mirasbırakana ait manevi tazminat talebinin, intikal kabiliyetine sahip olup olmadığı meselesi, 743 sayılı Türk Kanunu Medenîsi'nin yürürlüğü döneminde oldukça tartışmalı bir konuydu¹⁹. 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle bu tartışmanın nihayete erdiğini söyleyebiliriz. Zira MK m.25/IV hükmüyle, mirasbırakan tarafından "ileri sürülmüş olmadıkça" manevi tazminat talebinin mirasçılara geçmeyeceği kabul edilmiştir²⁰. Buna göre, mirasbırakan sağlığında manevi tazminat talebini ileri sürmemiş ise, talep terekede yer almayacaktır. Fakat talep herhangi bir şekilde ileri sürülmüşse, mirasçılara intikal ederek, terekede yer alacaktır.

3. Nafaka

Doğrudan malvarlığını ilgilendiren aile hukuku ilişkileri de, intikal kabiliyetine sahip değildir. Bu kategoride yer alan hak ve yükümlülükler, hak sahibinin veya yükümlünün hayatı ile sınırlı olduklarından, terekede yer almazlar²¹. Dolayısıyla, irat biçiminde ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakası, taraflardan birisinin ölümüyle sona erer ve terekede yer almaz (MK

¹⁹ Bu tartışmada ileri sürülen görüşler için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 32 vd.

²⁰ Hükmün eleştirisi için bkz. Hatemi, 1 N. 34.

²¹ Akkanat, s. 92.

m.176/III). Ancak yoksulluk nafakasının toptan tazminat olarak ödenmesine karar verilmişse, bu alacak mirasçılara intikal edecektir.

İştirak ve yardım nafakası bakımından da aynı hukuki durum geçerlidir. Hak sahibinin veya yükümlünün ölümü ile iştirak ve yardım nafakası sona erer ve terekede yer almaz.

Yapılan bu açıklamaların ölümden sonrasına ilişkin olduğu hatırdadır. Şayet ölümden önce muaccel olmuş ve fakat ifa edilmemiş bir nafaka alacağı ya da borcu var ise, bunun terekede yer alacağı şüphesizdir²².

B. İntikal Kabiliyetine Sahip Hukuki Statüler

Çalışmanın genelinde tereke ve malvarlığı terimlerinin farklılıklarına vurgu yapılmaktaysa da, intikal kabiliyetine sahip malvarlığı değerlerinin, terekenin önemli bir kısmını oluşturduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Ancak tüm malvarlığı değerleri değil yalnızca intikal kabiliyetine sahip olanları terekede yer alırlar. Hangi malvarlığı değerlerinin intikal kabiliyetine sahip olduğu sorusuna, genel hüküm mahiyetindeki MK m.599/II cevap vermektedir:

“Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.”

Hükmün lafzından da anlaşılacağı üzere, kanun koyucu malvarlığı değerlerinin kural olarak intikal kabiliyetine sahip olduğunu kabul etmiş; fakat *“Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere”* demek suretiyle de, kurala istisnalar getirilebileceğini ifade etmiştir. İntifa (MK m.797/I) ve oturma (MK m.823/II) hakkını, kurala getirilen istisnalara örnek olarak vermek mümkündür²³. Eser (TBK m.486) ve vekâlet (TBK m.513) sözleşmelerinde de özel düzenlemeler mevcuttur²⁴.

Hükmün lafzından anlaşılan bir diğer husus ise, sayımın sınırlayıcı olmadığıdır. Gerçekten de, *“diğer malvarlığı hakları”* ifadesi, bu sayımın tahdidi değil; tadadi olduğunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Konuyu monografisinde ele alan Akkanat, bu sayımın sınırlı olmadığını ifade ettikten sonra terekede yer alabilecek değerleri şu şekilde örneklendirmektedir²⁵:

²² Yarg. 2. HD, 06.05.1974, E. 2936, K. 2795. Kararın anıldığı yer için bkz. Resmi Kararlar Dergisi, 1974, S. 9-12, s. 289.

²³ Bkz. yuk. III A 1.

²⁴ Bkz. aş. III B 3.

²⁵ Akkanat, s. 78-79.

“Burada sayılanlar yanında mesela şarta veya zamana bağlı talep hakları, fikri haklar, aynı beklentiler, çeşitli yenilik doğuran haklar, malvarlığı değeri taşıyan ve taşımayan çeşitli aile hukuku ve miras hukuku kaynaklı hak ve yetkiler, aynı şekilde henüz bir hak düzeyine erimemiş olmakla birlikte mirasbırakanın içerisinde bulunduğu çeşitli hukukî statüler de miras (=tereke) kavramı kapsamında değerlendirilecektir.”

İntikali kabil hukuki statülerin tamamının incelenmesi, çalışmanın boyutlarını makul olmayan bir hacme ulaşmasına sebebiyet vereceğinden, aşağıda bunlara örnekler vermekle yetineceğiz.

1. Aynı Haklar

MK m.599/II hükmünde, terekeye hangi unsurların dâhil olduğu belirtilirken ilk sırayı aynı haklar almıştır. Bu sayım bir tesadüf eseri olmayıp; aksine bilinçli bir tercihin sonucudur. Zira hem malvarlığında hem de terekede yer alan en önemli hukuki statüler aynı haklardır. Bu bağlamda, aynı hakların intikale elverişli hukuki statüler olduğunu söyleyebiliriz.

Kişisel irtifakları bir kenara koyacak olursak²⁶, yalnızca mülkiyet hakkı değil aynı zamanda sınırlı aynı haklar da miras yoluyla intikal kabiliyetine sahiptir ve bu sebeple terekede yer alırlar.

2. Zilyetlik

MK m.599/II hükmünde zikredilen intikale elverişli bir diğer hukuki statü ise, zilyetliktir. Bu düzenleme ile nesnenin bir an için dahi zilyetsiz kalmaması ve zilyetliğin korunmasına ilişkin taleplerin mirasçılar tarafından ileri sürülebilmesi amaçlanmıştır.

Terekede bulunan zilyetlik, mirasbırakanın ölüm anında sahip olduğu zilyetlikle aynıdır²⁷. Dolayısıyla, mirasbırakan ölüm anında kötüniyetli dolaysız zilyet ise, terekede de kötüniyetli dolaysız zilyetlik statüsü bulunur.

3. Sözleşmeden Kaynaklanan Borç İlişkileri

Sözleşmeden kaynaklanan borç ilişkileri bakımından da, genel hüküm mahiyetindeki MK m.599/II uyarınca hareket etmek gerekir. Borç ilişkisinin, hükümdeki “diğer malvarlığı hakları” kategorisine giriyorsa, terekede yer alır; aksi takdirde mirasbırakanın ölümüyle sona erer. Bu bakımdan, sözleşmede kişi unsuru baskın değilse, başka bir ifadeyle borç ilişkisi mirasbırakanın kişiliğine bağlı olarak kurulmamışsa, bu borç ilişkisi intikali kabil bir statü olarak terekede yer alacaktır²⁸.

²⁶ Bkz. yuk. III A 1.

²⁷ Bu hususta ayrıntılı açıklamalar için bkz. Akkanat, s. 124 vd.

²⁸ Akkanat, s. 138.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda, kişi unsurunun baskın olarak kabul edildiği ve bu nedenle borç ilişkisinin mirasbırakanın terekesinde yer almayacağı kabul edildiği sözleşmeler şunlardır:

Kullanım ödünç sözleşmesinde, ödünç alanın ölmesiyle sözleşme kendiliğinden sona erer (TBK m.385) ve bu nedenle, borç ilişkisi terekede yer almaz.

Hizmet sözleşmesi, işçinin ölümüyle kendiliğinden sona erer (TBK m.440). İşverenin ölümü halinde ise, sözleşme sona ermez ve borç ilişkisi terekede yer alır (TBK m.441/I). Fakat hizmet sözleşmesi ağırlıklı olarak işverenin kişiliği dikkate alınarak kurulmuşsa, işverenin ölümüyle borç ilişkisi kendiliğinden sona erer (TBK m.441/II).

Eser sözleşmesi, yüklenicinin kişisel özellikleri göz önünde bulundurularak kurulmuşsa, yüklenicinin ölümüyle sözleşme kendiliğinden sona erer (TBK m.486) ve borç ilişkisi terekede yer almaz.

Yayım sözleşmesinde, eser sahibi eseri tamamlamadan önce ölürse, sözleşme kendiliğinden sona erer (TBK m.500/I/c.1). Ancak hâkim, sözleşmenin tamamının ya da bir bölümünün yerine getirilmesi mümkün ve hakkaniyete uygun bulursa, borç ilişkisinin devamına karar verebilir (TBK m.500/I/c.2). Bu hâlde, sözleşme ilişkisi eser sahibinin terekesinde yer alır.

Vekâlet sözleşmesi, kural olarak vekilin ya da vekâlet verenin ölümüyle sona erer; ancak sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılıyorsa, borç ilişkisi sona ermez (TBK m.513/I) ve terekede yer alır.

Vekâlet sözleşmesinin nitelikli bir hali olan simsarlık sözleşmesine, kural olarak vekâlete ilişkin hükümlerin uygulanacağını kabul eden TBK m.520/II karşısında, simsarlık sözleşmesi, sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça, simsarın ya da işsahibinin ölmesiyle sona erer ve terekede yer almaz.

Adi ortaklık sözleşmesi, ortaklardan birinin ölümüyle sona erer; meğerki sözleşmede aksi kararlaştırılmış olsun (TBK m.639/b.2). Buna göre, kural olarak adi ortaklık sözleşmesi mirasçılara intikal etmez fakat aksi kararlaştırılmışsa, mirasçılara geçer ve terekede yer alır.

Son olarak şunu ifade edelim ki, ölüm sebebiyle borç ilişkisi sona ersin ya da ermesin, ölümden önceki alacak ve borçların mirasçılara intikal etmesi MK m.599/II hükmü icabıdır. Dolayısıyla ölüm sebebiyle sözleşme ilişkisi sona ermiş olsa dahi, ölüm anından önce doğmuş her türlü alacak ve borç terekede yer alır.

4. Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları

Fikir ve sanat eserleri üzerindeki manevi haklar, sahibinin kişiliğine bağlı oldukları için ölümle birlikte sona ererler ve bu nedenle terekede yer almazlar²⁹. Mali haklar ise, intikal kabiliyetine sahiptir ve terekede yer alırlar. Nitekim FSEK m.63/I hükmünde, “*Bu Kanunun tanıdığı mali haklar miras yolu ile intikal eder. Mali haklar üzerinde ölüme bağlı tasarruflar yapılması caizdir.*” denilerek, bu husus açık bir biçimde ifade edilmiştir.

Sınai mülkiyet hakları da, intikal kabiliyet sahiptir ve terekede yer alırlar. Ancak, coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı haklarının intikal kabiliyetine sahip olmadığı SMK m.148/I/c.2’de açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle, anılan haklar mirasbırakanın ölümü ile sona ererler ve terekede yer almazlar.

5. Özel Olarak Dijital Malvarlığı

Güncel ve bir o kadar da ilginç bir diğer konu ise, ölüm sonrası dijital malvarlığı haklarının mukadderatıdır. Fakat bu meseleyi ele almadan önce dijital malvarlığı kavramından ne anlaşılması gerektiği sorusunun yanıtlanması gerekir. Bir kişinin internet üzerindeki tüm hesap ve verilerinin toplamı, onun ölümünden önce dijital malvarlığı (*digitaler Vermögen - digital estate*); ölümünden sonra ise, dijital tereke (*digitaler Nachlass - digital succession*) olarak isimlendirilmektedir³⁰. Elektronik posta hesapları, sosyal medya hesapları, alan adı (*domain name*) ve bulut bilişim (*cloud computing*) sistemine depolanan veriler ise, dijital malvarlığını ve terekeyi oluşturan unsurlara örnek olarak verilmektedir³¹. Son dönemde oldukça gündemi meşgul eden bitcoin ve alt coin gibi dijital para (*cryptocurrency*) birimlerini de, dijital malvarlığı haklarına örnek olarak vermek mümkündür.

Bir elektronik posta hesabının, terekede yer alıp almamasının maddi açıdan çok büyük bir sorun yaratmayacağı düşünülebilir. Fakat bazı internet siteleri ve sosyal medya hesapları aracılığıyla, büyük meblağların kazanıldığı yeni bir sektör doğmuştur. Hatta o kadar ki, bunların vergilendirilmesi amacıyla ülkemizde birtakım çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Öte yandan, piyasada önemli bir işlem hacmi olan ve artık alışveriş de yapılabilen bitcoin ve altcoin gibi dijital

²⁹ Ünal Tekinalp, Fikri Mülkiyet Hukuku, İstanbul-2005, § 15 N. 1.

³⁰ Hans Rainer Künzle, “Digitaler Nachlass nach schweizerischem Recht”, *successio*, no. 9 (2015), s. 39; Florian Deusch, “Digitales Sterben: Das Erbe im Web 2.0”, *ZEV* 2014, s. 2.

³¹ Bu hususta bkz. Peter Bräutigam, in DAV, *Stellungnahme zum Digitalen Nachlass*, *Stellungnahme Nr.: 34/2013*, Berlin, 2013, s. 93.

para birimleri de bulunmaktadır. İşte özellikle böyle durumlarda, dijital malvarlığını haklarının mirasbırakanın terekesinde yer alıp almayacağı sorusu büyük önem taşır.

Bu soruya cevap aranırken, çatışan iki menfaat arasındaki dengenin gözetilmesi gerekir. Mirasbırakan dijital malvarlığındaki bilgilerin gizli kalmasını istemiş olabilir ve bunların terekede yer alması, bu gizliğin ihlali anlamına gelebilir. Ancak bir dijital malvarlığı hakkının, terekede yer almasında da mirasçılardan menfaati bulunmaktadır. Bu çatışan iki menfaatten acaba hangisinin üstün tutulması gerekir?

Bu soruya yanıt aranırken, dijital verilerin bir kullanıcı sözleşmesi aracılığıyla kuruluyor olması hareket noktası olarak kabul edilmelidir. Yukarıda sözleşmeden kaynaklanan borç ilişkileri meselesinde de ifade ettiğimiz üzere, bir borç ilişkisinin terekede yer alıp almayacağı, sözleşme kurulurken tarafların kişiliklerini ağırlıklı olarak dikkate alıp almadıklarına göre belirlenir³². Kanaatimizce, borç ilişkileri için kabul edilen prensipten dijital veriler bakımından ayrılmayı gerektirecek bir durum yoktur. Şayet dijital veri kişisel kullanıma tahsis edilmiş ise, dijital kişivarlığına dâhil olarak kabul edilmeli ve terekede yer almamalıdır. Buna göre, salt kişisel ilişkiler kurmak amacıyla açılan bir sosyal medya hesabı, dijital kişivarlığına dâhil olarak kabul edilecek ve terekede yer almayacaktır. Ancak dijital veri ekonomik bir amaca hizmet ediyorsa, dijital malvarlığına dâhil bir unsur olarak, dijital terekede de yer alacaktır. Bu bağlamda, bir ürün veya hizmetin tanıtıldığı sosyal medya hesapları yahut bitcoin gibi dijital para birimleri, mirasbırakanın dijital terekesinde yer alacaktır.

Alman Federal Mahkemesi ise, yakın tarihli bir kararında, salt kişisel ilişkiler kurmak amacıyla açılan Facebook hesabının intikal kabiliyetine sahip olduğunu kabul etmiştir³³. Karara konu olay özetle şöyledir: 15 yaşındayken ölen bir kızın ailesi, bunun bir intihar mı yoksa kaza mı olduğunu anlayabilmek amacıyla, kızlarının Facebook hesabına erişim izni talep etmişlerdir. Facebook yetkilileri, kişisel verilerin gizliliğine dayanarak bu talebi reddedince, uyuşmazlık yargı mercilerinin önüne taşınmıştır. Alman Federal Mahkemesi, sosyal medya hesaplarına ilişkin kullanıcı sözleşmelerinin mirasbırakanın terekesinde yer aldığını kabul etmiştir. Kararda, ölenin

³² MK m.599/II hükmünde yer alan “diğer malvarlığı hakları” pekâlâ sözleşmeden kaynaklanan borç ilişkilerini ve bu arada dijital veriye ilişkin kullanıcı sözleşmesini de kapsayıcı bir ifadedir. Bu bakımdan, dijital verilerin miras yoluyla intikalinde bir kanun boşluğu bulunduğu yönündeki fikre katılmaya olanak yoktur. Bu fikir için bkz. **Burcu Burtul**, “Medeni Kanun’da Bir Yasal Boşluk: Sanal Miras”, Akademik Bilişim 2013 – XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 23-25 Ocak 2013 – Akdeniz Üniversitesi, Antalya-2013, s. 795.

³³ BGH, 12.07.2018, III ZR 183/17. Bu yönde: LG Berlin, 12.12.2015 - 20 O 172/15; KG Berlin 31.05.2017 – 21 U 9/16.

kişilik haklarına, iletişimin gizliliğine ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatta, sosyal medya hesaplarının terekede yer almasını engelleyici bir hüküm bulunmadığı da ifade edilmiştir.

Biz, kişisel kullanıma tahsis edilmiş bir sosyal medya hesabını, dijital kişisvarlığına dâhil olarak kabul ettiğimiz için, kararın eleştiriyeye açık olduğu kanaatini taşıyoruz. Öte yandan, böyle bir yaklaşımın kişisel verilerin gizliliğini de ihlal ettiği kanısındayız.

C. Malvarlığında Bulunmayıp Terekede Bulunan Hukuki Statüler

Terekenin, mirasbırakanın malvarlığı ile sınırlı olmadığını; mirasbırakanın malvarlığında bulunmadığı hâlde terekede yer alan birtakım hukuki statülerin olduğunu yukarıda dile getirdik. Bununla birlikte prensip, malvarlığında yer almayan hukuki statülerin terekede de yer almamasıdır. Bu prensipten sapabilmek ancak açık bir kanun hükmüyle mümkün olur.

1. Sağlararası Tenkise Tabi Kazandırmalar

Saklı payı ihlal eden kazandırma, bir ölüme bağlı tasarruf vasıtasıyla yapılmış olabileceği gibi sağlararası işlemle de yapılmış olabilir. Kazandırmanın ölüme bağlı tasarruf ile yapıldığı durumlarda, kazandırmanın konusunu teşkil eden hak mirasbırakanın terekesinde bulunacağından, bunların ayrıca terekeye eklenmeleri söz konusu olmaz. Fakat saklı payı ihlal eden kazandırma sağlararası işlem ile yapılmış ise, kazandırmanın konusunu teşkil eden hak mirasbırakanın malvarlığından çıkmış olur. Emredici nitelikteki MK m.508 hükmü, mirasbırakanın malvarlığından çıkmış olan bu sağlararası karşılıksız kazandırmaların terekeye eklenmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Mirasbırakanın bağışlamak istediği taşınmazı tapuda satış olarak gösterdiği hâllerde ise, terekeye herhangi bir ekleme yapılmayacağı burada ifade edilmelidir. Zira muris muvazaasında, satış sözleşmesi muvazaa, bağışlama ise resmi şekle aykırılık nedeniyle kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi olur ve tescil yolsuz hâle gelir³⁴. Tescil baştan beri yolsuz olduğundan, esasen söz konusu taşınmazın mülkiyeti mirasbırakanın malvarlığından hiç çıkmamıştır ve dolayısıyla terekenin fiktif hesabı yapılırken, eklenecekler değerler kısmında değil, aktifte yer alır. Bu yönüyle muris muvazaasına konu olan taşınmazlar üzerindeki mülkiyet hakkı, hem malvarlığında hem de terekede bulunan haklar kategorisindedir.

2. Denkleştirmeye Tabi Kazandırmalar

Mirasbırakanın sağlığında yasal mirasçıları lehine birtakım karşılıksız kazandırmalar yapması nadir rastlanan bir vakıa değildir. Böyle bir durumda, kazandırmanın konusunu teşkil eden hak, sağlararası bir işlemle mirasbırakanın malvarlığından çıkmış olur. Ne var ki, yasal mirasçılar

³⁴ Yarg. İçt. Bir. K., 01.04.1974, K. 1/2. Yayınlandığı yer için bkz. RG, 30.05.1974, S. 14900.

arasındaki eşitliği temin etme amacı güden kanun koyucu, miras payına mahsuben yapılan bu karşılıksız kazandırmaların terekeye iadesini öngörmüştür (MK m.669). İşte denkleştirmeye tabi bu sağlararası karşılıksız kazandırmalar, mirasbırakanın malvarlığından çıkmış olduğu hâlde terekeye eklenir³⁵.

3. Üçüncü Kişi Yararına Hayat Sigortası Alım Bedeli

Mirasbırakan kendi ölümünde ödenmek üzere bir hayat sigortası akdetmiş ve üçüncü bir kişi bu sigorta alacağı üzerinde ivazsız olarak hak sahibi olmuş ise, bu sigorta alacağının mirasbırakanın ölümü anındaki alım değeri terekeye eklenir (MK m.509-567). Bu hüküm uyarınca terekeye bir değer eklenebilmesi için, sigorta sözleşmesinin en az bir yıldan beri yürürlükte olması ve mirasbırakanın en az bir yıl prim ödemiş olması gerekir. Zira bu süre ve prim şartları gerçekleşmeden sigortadan ayrılabilme mümkün değildir (TTK m.1500/I).

4. Mal Rejiminin Tasfiyesi Nedeniyle Doğan Alacak ve Borçlar

Evlü bir kişinin ölümü hem aile hem de miras hukukunda sonuçlar doğurur. Zira eşlerden birisinin ölümü ile evlilik birliği sona erer ve böylelikle eşler arasındaki mal rejimi tasfiye sürecine girer. Anılan bu hâllerde, öncelikle mal rejiminin tasfiye edilmesi ve buna müteakip ortaya çıkacak terekenin paylaşılması gerekir³⁶.

Yasal mal rejiminin tasfiyesi neticesinde sağ kalan eşin katılma alacağı ve/veya değer artış payı alacağı bulunuyorsa, MK m.507/II hükmü uyarınca bu borcun ölen eşin terekesinden çıkartılarak terekenin paylaşılması gerekir³⁷. Şayet ölen eşin katılma alacağı ve/veya değer artış payı alacağı mevcut ise, bu hâlde söz konusu alacak terekeye eklenir ve tereke buna göre paylaşılır.

Mal rejiminin tasfiyesi ile ortaya çıkan katılma alacağı ve/veya değer artış payı alacağı, ister terekeye bir alacak kalemi olarak eklensin isterse de bir borç kalemi olarak terekeden çıkartılsın, mirasbırakanın malvarlığında bulunmamasına rağmen terekenin hesaplanmasına dikkate alınır³⁸.

³⁵ Mustafa Dural / Turgut Öz, Miras Hukuku, İstanbul-2015, N. 590; Rona Serozan / Baki İlkay Engin, Miras Hukuku, Ankara-2014, s. 227. Aksi yönde: Kocayusufoğlu, s. 380.

³⁶ Zafer Zeytin, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, Ankara-2017, N. 590.

³⁷ Faruk Acar, Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi, Ankara-2003, s. 120.

³⁸ Yarg. 8. HD, 11.03.2011, E. 1293, K. 1521: “Sağ eşinin, mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak hakkı terekeye ait borç olup, bu borç çıktıktan sonra ölen eş A... üzerinde kalan diğer yarı pay mirasçılar arasında miras hukuku hükümlerine göre paylaşılır. Sağ eş davacının ölen eş A... üzerinde kalan diğer yarı pay üzerinde de miras hakkı bulunmaktadır.” Kararın anıldığı yer için bkz. **Kazancı Bilişim İçtihat Bankası**.

D. Doğrudan Mirasçılar Üzerinde Doğan Hukuki Statüler

Mirasbırakanın malvarlığında ve terekesinde yer almayan fakat mirasbırakanın ölümü sebebiyle ortaya çıkan birtakım hukuki statüler de mevcuttur. Bu statüler, mirasbırakandan mirasçılara intikal etmez; doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğar. Hatta aşağıda da görüleceği üzere, bu statüler bazen mirasçı olmayan kişilerin şahsında da doğabilir.

1. Destekten Yoksun Kalma Nedeniyle Tazminat Talebi

Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar için talep edecekleri destekten yoksun kalma tazminatı (TBK m.53/b.3), ölüm sebebiyle doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğan haklara iyi bir örnek teşkil eder. Bu tazminat talebi, mirasbırakanın malvarlığında ve terekesinde yer almamasına rağmen, onun desteğinden yoksun kalanların şahsında doğar. Bunun için mirasbırakan ile hısımlık ya da mirasçılık bağı da aranmaz; mirasbırakan ile talepte bulunan kişi arasında fiili bir desteğin varlığı yeterlidir.

2. Manevi Tazminat Talebi (TBK m.56/II)

Manevi tazminat isteme hakkının, mirasbırakan tarafından ileri sürülmedikçe mirasçılarının geçmeyeceğini yukarıda ifade etmiştik. Ne var ki, MK m. 25/IV hükmünün uygulama alanı mirasbırakanın bizzat kendisine ait olan manevi tazminat talebi ile sınırlıdır. Mirasçılarının mirasbırakanın ölümü sebebiyle duydukları elem, acı, keder ve üzüntü için talep edecekleri manevi tazminatın kaynağı TBK m.56 hükmüdür. Anılan talep hakkı, mirasbırakanın ne malvarlığında bulunur ne de terekesinde; salt mirasbırakanın ölümü sebebiyle doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğar.

Destekten yoksun kalma tazminatında olduğu gibi, manevi tazminat talep edebilmek için mirasbırakan ile hısımlık ya da mirasçılık bağı aranmaz; kişinin, mirasbırakanın ölümü sebebiyle manevi bir zarara uğraması, tazminat talep edebilmesi bakımından yeterlidir.

3. Bazı Uyuşmazlıklarda Taraf Sıfatı

Mirasçılara intikal eden şey, mirasbırakana ait nesne değil; onun üzerindeki haktır. İntikal eden statü, nesne üzerindeki hak olduğundan, hakların korunmasına ilişkin yetki de terekede yer alır. Hakkın korunması yetkisine sahip olan mirasçılar, nimet külfet dengesi uyarınca, böyle bir yetkinin kendilerine karşı kullanılmasına da katlanmakla yükümlüdürler³⁹. Dolayısıyla, aynı haklar, zilyetlik, fikri haklar gibi intikal kabiliyetine sahip hukuki statülere ilişkin aktif ve pasif taraf sıfatının terekede yer alması olağandır.

³⁹ Bu hususta bkz. Gökçen Topuz/Seçkin Topuz, “Miras Ortaklığında Mirasçılarının Dava Arkadaşlığı”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 66, S. 3, 2008, s. 60 vd.

İntikali kabil olmayan hukuki statülerde ise, mirasçılarının aktif ve pasif taraf sıfatı bulunmaz. Zira mirasçılarının taraf sıfatı, mirasbırakanın terekesindeki haklar ile sınırlıdır. Örneğin boşanma davası açma hak ve yetkisi mirasbırakanın terekesinde bulunmadığından, mirasçılarının boşanma davasında taraf sıfatları da yoktur. Ancak birtakım özellikli durumlarda, statü intikal kabiliyetine sahip olmamasına rağmen mirasçılarının aktif ve pasif taraf sıfatına sahip olabileceği kabul edilmiştir. Doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğan bu hukuki statüleri aile hukuku ve miras hukuku olmak üzere iki ayrı başlık altında ele alacağız.

a. Aile Hukuku Kaynaklı Taraf Sıfatı

Yukarıda da ifade edildiği üzere, kişivarlığı hakları, intikal kabiliyetine sahip değildir ve ölümle birlikte sona erer. Aile hukukundan kaynaklanan haklar da, kişivarlığı hakları kategorisinde yer aldığından, ölümle sona erer ve mirasçılara geçmez. Bu haklara ilişkin aktif ve pasif taraf sıfatı bakımından da durum böyledir. Fakat kanun koyucu, birtakım özel durumlarda bu prensibe istisnalar getirme ihtiyacı hissetmiştir. Bunlardan ilki, boşanma davasının devamı sırasında taraflardan birisinin ölümüdür. Bilindiği gibi, boşanma davası açma hakkı kişiye sıkı surette bağlı bir haktır ve mirasçılara intikal etmez. Bu nedenle, mirasbırakan boşanma davası açmadan önce ölmüş ise, mirasçıları onun yerine dava açamazlar. Ancak boşanma davası yürürken mirasbırakan ölmüşse, MK m.181/II hükmü mirasçılara bu davaya devam etme hakkı tanımaktadır.

Nisbi butlan davası açma hakkı bakımından da aynı hukuki durum geçerlidir. Açılmamış bir nisbi butlan davasını mirasçılara geçmez fakat mirasçılar açılmış davayı devam ettirebilirler (MK m.159).

Nisbi butlanla sakat olan evliliklerin aksine, mutlak butlanla batıl olan evlilikler kamu düzenini de yakından ilgilendirdiğinden, mirasçılara, mirasbırakanın ölümünden sonra da bu davayı açabilirler. Ne var ki, mirasçılar bu davayı mirasçı sıfatıyla değil, ilgili sıfatıyla açarlar (MK 147/I). Dolayısıyla, bu davayı açma hakkı mirasbırakanın terekesinde yer almaz; doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğar.

Soybağının reddi de, kişiye sıkı surette bağlı bir hak olması hasebiyle, mirasçılara intikal etmez ve terekede yer almaz. Bununla birlikte MK m.291'de, kocanın altsoyu, anası, babası veya baba olduğunu iddia eden kişi tarafından da bu hakkın kullanılabilmesi kabul edilmiştir⁴⁰.

Benzer şekilde, kişiye sıkı surette bağlı bir hak olan tanıma ve tanımanın iptali de, mirasçılara intikal etmez ve terekede yer almaz. Fakat MK m.298 hükmü, çocuğun tanımanın iptali davası açmadan ölmesi halinde, onun altsoyu, Cumhuriyet Savcısı, Hazine ve diğer ilgililere bu davayı açma hakkı tanımaktadır.

⁴⁰ Hükmün haklı eleştirisi için bkz. Hatemi, 1 N. 27.

Prensibe istisna getirilen bir diğer hüküm ise, babalık davasına ilişkin MK m.301 düzenlemesidir. Anılan hüküm uyarınca, henüz babalık davası açılmadan baba ölürse, dava babanın mirasçılarına karşı açılabilir.

Son olarak şunu ifade edelim ki, mirasçılarının aile hukukundan kaynaklı taraf statüsünün, terekede yer alıp almadığı meselesi tartışmalıdır. Öğretideki baskın görüş⁴¹, bunların terekede yer aldığı ileri sürerken; azınlıkta kalan görüş⁴², bu statülerin terekede yer almadığını, doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğduğunu savunmaktadır. Konuyu ele aldığımız kısımdan da anlaşılacağı üzere, biz azınlıkta kalan görüşe iştirak ediyoruz. Anılan statülerinin terekede yer alıp almadığı meselesi her ne kadar teorik bir tartışmadan ibaret olsa da, kişiye sıkı surette bağlı hakların intikal kabiliyetine sahip olmamaları nedeniyle, aile hukukundan kaynaklı taraf statülerinin terekede yer almadığı kabul etmek daha isabetli bir hareket tarzı olacaktır.

b. Miras Hukuku Kaynaklı Taraf Sıfatı

Ölüme bağlı tasarrufların iptali (MK m.557 vd.), tenkis (MK m.560 vd.), miras sebebiyle istihkak (MK m.637 vd.), paylaşırma (MK m.642) davası açma hakları da, mirasçılarının doğrudan doğruya şahıslarında doğan hukuki statülerdir. Aynı şekilde, mirasın reddi (MK m.605 vd.), resmi defter tutma (MK m.619 vd.) ve resmi tasfiyeyi talep (MK m.632 vd.) hakları da, mirasbırakandan intikal haklar değildir.

Sonuç

Ölüm, kişiliği sona erdirir fakat kişinin dâhil olduğu hukuki ilişkileri sona erdirmez. Mirasçılarının, külli halef olarak mirasbırakanın yerini aldıkları, bu hukuki ilişkilerin toplamı tereke olarak adlandırılmaktadır.

Miras hukukunun temel konularından birisi olmasına rağmen, Türk Medenî Kanunu'nda kavramı ifade etmek için, tereke, miras ve malvarlığı terimleri kullanılmış ve ne yazık ki terminolojik olarak bir yeknesaklık sağlanamamıştır. Miras terimi, hatalı bir kullanım olmamakla birlikte, daha dar bir anlama işaret etmesi hasebiyle, tebliğde tereke terimi tercih edilmiştir.

Terekenin önemli bir kısmını, intikal kabiliyetine sahip malvarlığı değerleri oluşturursa da, bu iki terim oldukça farklı kavramları karşılar. Örneğin, kişisel irtifaklar ve MK m.25/IV hükmüne dayanan manevi tazminat gibi hukuki statüler malvarlığında bulunmasına karşın, mirasbırakanın terekesinde yer almaz. Bununla birlikte, aynı haklar, zilyetlik, sözleşmeden kaynaklanan borç ilişkileri, fikri haklar, sınaî mülkiyet hakları ve dijital malvarlığı hakları, hem malvarlığında hem de terekede yer alan hukuki statülerdir. Sağlararası tenkise tabi kazandırmalar, denkleştirmeye

⁴¹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 35; Dural/Öz, N. 69; İnan/Ertuş/Albaş, s. 58.

⁴² Akkanat, s. 89 vd.

tabi kazandırmalar, hayat sigortalarında iştirâ bedeli ve mal rejiminin tasfiyesi nedeniyle doğacak alacak ve borçlar ise, malvarlığında yer almadıkları hâlde terekede bulunurlar. Destekten yoksun kalma nedeniyle maddi tazminat talebi, TBK m.56/II uyarınca talep edilecek manevi tazminat ve bazı uyumsuzluklarda taraf sıfatı ise, mirasbırakanın ölümü sebebiyle doğrudan doğruya mirasçıların şahsında doğan hukuki statülerdir.

Kaynakça

Acar, Faruk: Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi, Ankara-2003.

Akkanat, Halil: Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, İstanbul-2004.

Bräutigam, Peter: İn Dav, Stellungnahme Zum Digitalen Nachlass, Stellungnahme Nr.: 34/2013, Berlin, 2013.

Burtul, Burcu: “Medeni Kanun’da Bir Yasal Boşluk: Sanal Miras”, Akademik Bilişim 2013 – Xv. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 23-25 Ocak 2013 – Akdeniz Üniversitesi, Antalya-2013, S. 795-798.

Deusch, Florian: “Digitales Sterben: Das Erbe Im Web 2.0”, Zev 2014, S. 2-8.

Dural, Mustafa / Öz, Turgut: Miras Hukuku, İstanbul-2015.

Engin, B. İlkay: Dernek Üyeliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi, İstanbul-1995.

Hatemi, Hüseyin: Miras Hukuku, İstanbul-2014.

İmre, Zahit / Erman, Hasan: Miras Hukuku, İstanbul-2015.

İnan, Ali Naim / Ertaş, Şeref / Albaş, Hakan: İnan Türk Medeni Hukuku – Miras Hukuku, Ankara-2015.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip: Miras Hukuku, İstanbul-1987.

Künzle, Hans Rainer: “Digitaler Nachlass Nach Schweizerischem Recht”, Successio, No. 9 (2015), S. 39-54.

Özcan, Hüseyin: Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü, Ankara-1980.

Pakalın, Mehmet Zeki: Osmanlı Tarih Deyimleri Ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul-1971.

Serozan, Rona / Engin, Baki İlkay: Miras Hukuku, Ankara-2014.

Şener, Esat: Açıklamalı-Madde Atıflı Hukuk Sözlüğü, Ankara-2001.

Tbmm Tutanak Dergisi, Dönem: 21, Yasama Yılı: 4, C. 73, 11. Birleşim, 24.10.2001.

Tekinalp, Ünal: Fikrî Mülkiyet Hukuku, İstanbul-2005.

Topuz, Gökçen / Topuz, Seçkin: “Miras Ortaklığında Mirasçıların Dava Arkadaşlığı”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 66, S. 3, 2008, S. 60-67.

Türk Hukuk Lûgatı, Ankara-1991.

Zeytin, Zafer: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Tasfiyesi, Ankara-2017.